

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za pověstmi, medvědí česnekem a na zámek Fryštát do Karviné

GPS souřadnice: 49.8541861, 18.5416461

Praktické informace

Délka trasy: 3 km

Obtížnost: Velmi lehká trasa pro všechny děti, cyklisty i pejsky. Vede po rovině, ujde ji opravdu každý. :)

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 401 km, 4 hodiny autem. Po dálnici až do Ostravy, pak se řídit směrovkami na Karvinou. V Karviné vás šipky dovedou až k parkovišti u letního kina.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: U letního kina v parku Boženy Němcové je velké parkoviště bez poplatku. Dostanete se tam ulicí Mlýnskou.

Zámek Fryštát

Vstupné:

Dospělí **100 Kč**, snížené vstupné (senioři od 65 let) **70 Kč**, snížené vstupné (děti 6 až 15 let, studenti do 26 let, držitelé průkazu ZTP, ZTP/P) **50 Kč**, rodinné vstupné (2 dospělí + 1 až 3 děti do 15 let) **200 Kč**, děti do 6 let **zdarma**.

Otvírací doba: Zámek Fryštát je veřejnosti přístupný celoročně, ale s různou otvírací dobou. Jinak v sezoně od 1. dubna do 31. října a jinak mimo sezonu od 1. listopadu do 31. března. Prohlídky návštěvnických okruhů lze zájemcům zajistit mimo otvírací dobu a mimo sezonu pouze po předchozí písemné nebo telefonické dohodě s vedením zámku. Pro představu přikládáme alespoň hlavní trasu. Více informací na webu: www.zamek-frystat.cz

1. Prohlídkový okruh - hlavní budova zámku

Hlavní sezona od 1. dubna do 31. října: úterý–neděle 10.00–17.00

Zavřeno: pondělí, první sobota v měsíci (svatební obřady) do 15.00

Mimosezonní otvírací doba od 1. listopadu do 31. března: sobota– neděle v 11.00 a 13.00, další časy na objednávku

WC: Na zámku Fryštát, v restauracích na Masarykově náměstí, v areálu Lodiček a u dětského koutku.

Možnost občerstvení: Na Masarykově náměstí na každém kroku, v areálu Lodiček a u dětského koutku v parku Boženy Němcové.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Hukvaldy, Landek, Helfštýn, Hranická propast, atd.

Trasu pro vás prošla a text sepsala: Lucie Nachtigallová.

Postřehy dětí:

Viktorka (ve věku 8 let): „Zámek nevypadal jako princeznovský, ale má tajné průchody a ty se mi líbily!“

Alžběta (ve věku 6 let): „Maminka mi na trhu koupila ořechový koláč a v parku limonádu. Nejlepší bylo hřiště s prolejšáčkami.“

František (ve věku 8 let): „Krmil jsem daňky a hledal medvědí česnek. Moc se mi tady líbilo.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

když se řekne Karviná, mnohým z vás se vybaví průmyslové město, které bylo známé převážně těžbou uhlí. Po příjezdu do města budete však příjemně překvapeni. Je zde krásné náměstí, historický zámek a pohádkový park, kde si můžete pohladit daňky, obdivovat pávy, strávit čas u výběhu s morčaty, sbírat medvědí česnek, svézt se na lodičce, povozit se v kočáře jako princezny nebo si pohrát ve vyhlášeném dětském koutku. Tohle město stojí za to navštívit. Povíme vám pověst o kostele s kouzelným zvonem, dobrotě zvané tvarohový chlebíček a o svatém Patrikovi. Kvůli luštění doplňovačky si vstupné na zámek ani nikam jinam kupovat nemusíte. Úkoly a soutěže potěší děti už od tří let. Na závěr vás pozveme ke slavnému šikmému kostelu, o kterém ve svých románech píše Karin Lednická. Tento výlet je díky městu Karviná pro všechny zdarma.

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou povede okolím zámku Fryštát. Předem však víme, že se vám nejvíc bude líbit zookoutek, ve kterém můžete spatřit daňky skvrnité, jeleny sika, kozy kamerunské, krůty, krocany, pávy a morčata. Nezapomeňte si tedy před cestou nachystat čerstvá jablíčka nebo mrkev. Těšit se můžete také na dětský koutek s domečky propojenými žebříky a lanovím. Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji vyplněnou přinesete do Městského informačního centra na Masarykově náměstí, za správné vyluštění dostanete odměnu.

Doplňovačka

Hurá do výletování!

Vjíždíte do města Karviné směrem od Ostravy. Rozhlížete se po cedulkách, které vás navedou na parkoviště pod zámek. Za zimním stadionem na první světelné křižovatce se dáte doprava a na kruhovém objezdu vjedete na první exit. Zaparkujete pod letním kinem.

Start: parkoviště u letního kina

Přejdeme na chodník před letním kinem a vydáme se vlevo do kopce k zámecké bráně. Na pravé straně je nápis na zdi. Je na něm uvedeno jméno parku.

Víte, kdo byla paní, po které je park pojmenován? Slavná česká spisovatelka Božena Němcová. Jak se jmenuje její nejznámější dílo?

Božena Němcová psala i pohádky. Jistě je znáte. Princ Bajaja, O princezně se zlatou hvězdou na čele, Chytrá horákyně, O kocouru, kohoutu a kose či O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku. Převyprávěla také pohádku o dívce, která našla svoje štěstí díky oříškům.

1. Jak se dívka jmenovala?

Co našla v oříšcích? A co ztratila? Kdo viděl filmovou pohádku? Kdo ji miluje? Přece všichni! :)

Od zámecké brány se vydáme vlevo po chodníku, který nás zavede podél hlavní budovy zámku do krásného parku. Hezky si ho prohlédneme a potom sejdem ze schodů až ke stromečku s cedulkou. Než tak učiníme, seznámíme se s pověstí o výborných tvarohových chlebíčkách. Dobře poslouchajte. :)

Fryštátská kněžna Ofka byla hodná a přívětivá paní. Měšťané ji měli moc rádi. Když se nastěhovala do Fryštátského hradu, začaly se zde dít velké věci. Do té doby byl hrad vyhrazený jen kuchařům, zbrojnošům, rytířům, štolbům a pázatům. Byl ve velmi zanedbaném stavu. S příchodem kněžny se to změnilo. Začalo se uklízet, umývat, zemetat, opravovat... Ofka uvedla hrad do obyvatelné podoby, aby se tu všem dobře žilo. Když viděla, jak muži usilovně uklízejí a opravují trhliny, rozhodla se je potěšit a dodat jim sílu. Připravila chutnou pochoutku – sladké tvarohové chlebíčky. Všem chutnaly, a navíc byly natolik výživné, že se nikdo prací neunavil. Takže se na hradě uklízelo po několik týdnů každý den až do večera. Ofka pekla chlebíčky tak dlouho, dokud nebyl hrad čistý a opravený. Potom už jen jako zákusek po nedělních obědech. Na hrad se začala sjíždět knížata ze široka daleka, aby ochutnali. Každý si vzal recept, aby mohli chlebíčky připravovat i kuchaři na jejich hradech. Nikde ale nechutnaly tak dobře, jako když je ve Fryštátě vlastnoručně připravovala všemi milovaná kněžna Ofka.

Máme tady nějakou Ofku? Nebo Žofku? Kdo by si dal tvarohový chlebíček? Mňam. Kdo by si dal jablíčko? Není tady poblíž nějaká jablůň? Bohužel není, ale je tady strom, ze kterého vám spadne písmenko do tajenky.

Pod schody najdete cedulku a strom, který zde byl zasazen v roce 2018.

2. Napište název stromu.

Víte, co je to za strom? Přece kaštan. :) Na podzim z jeho plodů vyrábíte zvířátka...

Tento druh kaštanu – středně velký strom dosahující do výšky 6 až 15 metrů – má růžové květy se žlutým středem a v průběhu května krásně kvete.

Parkem jdeme podél potoka Mlýnka směrem k Lázním Darkov. Jako by kopírujeme hlavní Lázeňskou ulici vedoucí do Darkova. Lázně leží jen kousek odsud a od jezírka si k nim klidně můžete prodloužit cestu. Patří k nim překrásný park. Ale tenhle je také hezký. Vidíte veverky? A myšky, jak pobíhají všude kolem?

Za cestou směrem k Lázním Darkov můžeme spatřit historickou budovu Janečkova mlýna. Před několika lety byl opraven a v současné době se v něm nachází Slezské vzdělávací centrum.

V místě, kde se pěšinka téměř dotýká hlavní silnice u Janečkova mlýna, odbočíme doprava do nitra parku – k altánu.

Všude kolem jsou krásné zelené lístky. Poznáte, co je to za rostlinku? Kousek odtrhněte a čichněte. Voní trochu jako česnek, že? Je to totiž medvědí česnek. A že ho tady je!

Medvědí česnek najdete na vlhčích, spíše stinných místech. Vytváří typické a někdy velmi bohaté porosty. Vyskytuje se tedy nejčastěji v lužních a listnatých lesích, kolem potoků, na úpatích svahů. Roste na písčitohlinitých až jílovitých půdách. Lísty a stonky se nejčastěji konzumují brzy na jaře. Mají typickou česnekovou příchut, jsou však méně aromatické než lístý a stonky česneku setého. Česnek medvědí se užívá nejlépe čerstvý, vařením neupravený. Pro dlouhodobější užívání se z něj vyrábí tinktura. Nebo se lístý nasekají a zmrazí. V kuchyni se používá stejně jako česnek setý. Tedy do pokrmů, v nichž vynikne jeho jemná a zároveň pikantní chuť. Jednou z předností medvědího česneku je skutečnost, že konzument není po jeho požití „tak moc cítit“. Často se dává do pomazánek, salátů, polévek, másla. Dělá se z něj třeba špenát.

Když jsme u těch medvěďů. Znáte pohádku *Kubula a Kuba Kubikula*?

Začíná takhle: *Za časů ušatých čepic bývaly náramné zimy a obráceně, tehdy, když tak zběsile mrzlo, šli čepičáři ušaté čepice... Tehdy nebývaly se strašidly žerty. Jednou chodil světem medvěďář Kuba Kubikula a ten chlapík měl veliké potíže se svým medvědem...*

3. Jak se jmenoval zlobivý medvěď?

Došli jsme k altánu, který se jmenuje Larischův. Dosaďte k němu po dlažbě, ať si nezmáčíte botky. Pokud je tedy mokrá tráva...

Altán je památkou na rod Larisch-Mönnichů, kteří bydleli na fryštátském zámku a skoro všechno jim tady patřilo. Základem altánu jsou sloupy z původní hrobky rodu. Stávala v parku u honosného zámku v bývalé části Karviné zvané Solca. Zámek a hrobka byly zbourány v 50. letech 20. století, kdy se území pod nimi začalo propadat v důsledku poddolování. Bývalou Solcu byste našli v oblasti dnešního dolu Darkov a rybníka Pilňok.

Kousek za altánem je krásný modřín. My si z větvíček udělali knírky a holčičky si je vpletly do vlasů. Čím je strom zajímavý? Jak je to s jeho opadáváním?

Pokračujeme k ohradě. Hned za ní odbočíme doleva a jdeme podél ní.

Co to tu běhá za paroháče? Nejsou to ani jeleni, ani srnci, ale daňci.

Můžete je klidně podrbat na hlavě. Vidíte albína? To je ten bílý...

Daněk je evropský druh jelena s lopatovitými parohy. V letním období je červenohnědý s bílými skvrnami táhnoucími se v podélných řadách. Břicho, nohy a okolí zadečku jsou bílé. Po celé délce hřbetu se táhne černý pruh. V zimním šatu jsou daňci tmavohnědí, skvrny mají méně výrazné nebo takřka neviditelné. Samice s mláďaty a mladšími samci žijí ve stádech nebo skupinách (30 až 200 jedinců), starší samci často samotářsky. Představte si, že v antice byli daňci vysazeni na ostrově Rhodos, jelikož se věřilo, že zabíjejí hady.

Sssssssss.... Kdo se bojí hadů? My strašně! :)

4. Jak se jmenuje jediný volně žijící jedovatý had u nás?

Od hadů se vrátíme k daňkům, jelenům, kozám, perličkám, krocánům, morčatům a také k pávům, které zde vidíte. Krásní, že? Nedaleko obory se zvířátka je už na dohled areál Loděnice. V maličkém přístavu kotví lodičky a šlapadla, součástí areálu je hřiště a nechybí ani možnost občerstvení domácí limonádou nebo kvalitní kávou. Pokud máte ještě sílu, vydržte, protože za deset minut vás odvedeme na opravdu krásné místo, kde si můžete hrát tak dlouho, jak jen chcete. Což znamená tak dlouho, jak rodiče dovolí! :)

Když už se díváme na vodu a lodičky, věděli byste...

5. Jak se říká lodi poháněné větrem?

(Pokud je ve slově písmeno CH, napište ho do jednoho políčka.)

Jakmile se pokocháme vodní hladinou a dáme si něco dobrého, vyrazíme k úžasnému dětskému koutku, kde se můžeme

všichni vydovádět. Od jezírka sem vedou všechny pěšinky, dětský koutek je dobře vidět. Jsou zde skluzavky, mnoho prolézaček pro malé i velké a slovanští bůžkové a bohové. Ano, je to fakt boží hřiště, takže ani idoly nechybí. S čímž souvisí další otázka:

6. Jak se jmenuje místní bůh uctíváný Slovy?

Poradíme, že se po něm jmenuje pivo. Tatínkové už vědí... Jistě rádi poradí. :)

Jakmile se vyřádivíme v dětském koutku, projdeme branou... A jsme na parkovišti, ze kterého jsme vycházeli. Z parkoviště u letního kina pokračujeme po cestě, kterou jsme k parkovišti přijeli. Přejdeme betonový můstek přes potok Mlýnek. Za ním vystoupáme po schodišti do Pivovarské ulice.

Spočítáte, kolik je před vámi schodů? Můžete i násobit. Školáci, kolik je 3×8 ? Kdo řekl 21? Tak ten si za trest schody vyběhne ještě dvakrát! :)

Poté odbočíme vpravo ke kostelu Povýšení svatého Kříže. U budovy farnosti najdeme Pannu Marii s Ježíškem. Má na hlavě korunku.

7. Jakou má korunka barvu?

Kolik vidíte na sošce křížků? Jakou mají barvu? :)

Kdo vidí dvě růže? Kdo ví, jak se jmenuje pohádka, ve které se krásná princezna píchne o trn?

Pane jo, vy jste ale šikovné děti! Růže tady rostou také, takže víte, na co si dát pozor, že? Hlavně výlet neprospat! :)

Kostel Povýšení svatého Kříže je nejstarší stavební památkou na území města a jednou z nejstarších na Karvinsku a Těšínsku vůbec. Začal se stavět za vlády Měška I. z rodu Piastovců někdy koncem 13. a počátkem 14. století, tedy brzy po založení města Fryštátu, dnešní Karviné. Jedná se o původní kamennou jednolodní gotickou stavbu s půdorysem latinského kříže, později renesančně a barokně upravenou.

Spočítáte okna na věži? Vidíte tu úplně malinkou věž? Možná je v ní schovaná zakletá princezna... Že ona to bude Růženka!

Pokud chcete, můžete do kostelíka nahlédnout. Kousek od něj uvidíte další kříž a pod ním nápis v polštině. Rozumíte mu? Co je asi *Gmina*? :)

Kostel se nyní pokusíme obejít. Pokud je míř zavržená, vrátíme se do ulice, kterou jsme přišli, a podél kostela se prosmýkneme na náměstíčko. Odsud dobře vidíme vestavěnou krytou chodbu, která spojuje svatyni se sousedním zámkem. Panovníci mohli na mši přejít v bačkorkách! :)

Možná budete mít štěstí a uslyšíte odbíjet místní zvony.

Jedna z pověstí vypráví, že zvon ve zdejším kostele měl nejsilnější a nejlahodnější hlas ve Slezsku, neboť prý zvonaři do zvonoviny při odlévání vhodili kus stříbra. Byl starší než město, při zániku původní obce se ale ztratil. Až po letech jej na poli vyhrabala svině. Myslíme tím pochopitelně prasátko... :)

Zvonění bylo slyšet až do Těšína. Těšínská kněžna mu naslouchala tak ráda, že se zvon rozhodla koupit. Karvinští ho však nechtěli prodat, a proto jí řekli, že by za něj musela vysázet tolik dukátů, že by poskládané na cestě v řadě za sebou musely dosáhnout z Těšína až do Karviné. Jenže kněžna na obchod přistoupila, a tak jí radní museli zvon vydat. Jak to bylo s pokládáním dukátů na cestu, historie neuvádí. Musela to být docela legrace. Kněžna si zvon zavěsila na svém hradě, ale přes noc ulétl zpět do Karviné. Kněžna – vidouc ten zázrak – to vzdala a nechala Karviné jak zvon, tak peníze. Jen okna k Těšínu nechala zazdít, aby v ní už hlas zvonu neprobouzel vlastnické choutky.

Nevěděli jsme, že zvony mají křídla. Vy ano? :)

Najděte nyní sochu pána, co vypadá jako Mikuláš... Ale není to Mikuláš. Je to svatý Patrik. Jde o jednu ze dvou soch sv. Patrika na území celé České republiky. Druhá je v Dolní Lutyni. Karvinská byla vztyčena v roce 1749 jako výraz zbožnosti hraběte Mikuláše Taaffeho z Carlingfordu, který se do Slezska uchýlil, aby unikl pronásledování katolíků v Irsku. Kamenný svatý Patrik má zvednutou ruku a přísahá.

Který prst na ruce má úplně pokrčený?

Víte, kdo byl svatý Patrik?

Starověký křesťanský duchovní, mnich, misionář a biskup, původem z římské Británie, který působil ve druhé polovině 5. století v Irsku. Víme, že svatý Patrik pocházel ze vznešené velšské rodiny. V šestnácti letech byl unesen otrokáři do Irska, odtamtud po šesti letech uprchl a vrátil se domů. Poté se stal mnichem a vrátil se do Irska, země, do které byl jako teenager unesen. Nyní zde působil jako misionář. Svatému Patrikovi – přezdívanému též Apoštol Irska či Věroznámce Irska – se připisuje klíčová úloha v pokřesťanství této země. Je patronem Irska. Den svatého Patrika, slavený 17. března, tj. v předpokládaný den jeho smrti, je nejvýznamnějším svátkem Irska a všech Irů. Je spojen s rozsáhlými bujarými oslavami. Slaví se především tím, že se pije hodně piva. Guinness! :)

Nyní projdeme kolem kostela a zpočátku až k zámku. Empírový zámek Fryštát je jedinečnou památkou svého druhu ve zdejší regionu. Dochoval se jako jediný ze tří honosných zámků, které se na území města nacházely ještě ve 20. století. Historie zámku je spjata především s jeho zakladateli – knížecí rodinou těšínských Piastovců. A také s posledními majiteli – hraběcí rodou Larisch-Mönnichů. Rod měl významné postavení u císařského dvora a byl spřízněn s císařovnou Alžbětou zvanou Sissi. Od roku 1997 je zámek po rozsáhlé rekonstrukci přístupný veřejnosti. Při prohlídce stylově zařízených místností jak hlavní budovy zámku, tak budovy Lottyhausu budete zasvěceni do života šlechty na přelomu 19. a 20. století.

Zámek je z jedné strany spojen krytou chodbou s oratoří kostela Povýšení sv. Kříže, kterou jsme si už ukazovali, a z druhé strany skleněnou chodbou s vedlejší budovou Lottyhaus, se kterou tvoří jednotný architektonický celek. Vidíte ji?

U hlavního vstupu jsou po obou stranách umístěny raně barokní sochy Herkulů. Víte, kdo byl Herkules? Ten salám nemyslíme. :)

Herkules nebo také řecky Héraklés byl fyzicky nejzdatnější hrdina řeckých bájí a pověstí. Byť původně prostý svalovec, byl obdařen nesmrtelností a stal se bohem. Vládne nadpřirozenou silou, odvahou i důvtipem, je vzorem hrdiny a muže. Herkules, syn Diův, který se oháněl obrovským kyjem, chodil oblečený do lví kůže a plnil nesplnitelné úkoly.

Přestaňte se hihňat, že nemá trenýrky, a raději se podívejte na krásně vyřezávané dveře. :)

Které druhy ovoce vidíte? A co ptáčka nahoře?

9. Co drží v zobáčku?

Od zámku se kolem sochy prvního československého prezidenta vydáme na prohlídku náměstí.

Na pomníku T. G. M. spočítejte všechny postavy, které vidíte. Masarykovo náměstí obejdeme kolem dokola. Po levé straně zhlédneme budovu Regionální knihovny, ve které se v minulosti nacházel velkoměstský dům s právem šenku. Od poloviny 19. století sloužil jako obydlí zámeckého správce.

Pokračujeme v prohlídce náměstí. Vidíte ty krásné domečky? Jakou mají barvu? Šedivou, žlutou, bílou, lososovou, ... Která se vám nejvíce líbí? Máte ji někdo na sobě?

U posledního domu směrem na Fryštátskou ulici se na náměstí ještě zastavíme. Vidíte mísu s ovocem? Které byste si dali? Vidíte andělíčky? To jsou puttiové.

10. Kolik jich vidíte?

Jdeme k budově, ve které dnes sídlí Magistrát města Karviné. Budova radnice má za sebou dlouhou a rozmanitou historii. Radnicí se stala v roce 1504, kdy vévoda Kazimír II. prodal šenkovní dům městu za 30 uherských zlatých. Věž, která dnes tvoří neodmyslitelnou součást radniční budovy, byla postavena z cihelného zdiva, přízemí a nároží měla z kamene. Několikpatrová věž výrazně přesahovala okolní městskou zástavbu. Plnila obrannou funkci hlásky a zvonice. V jednotlivých patrech byla okénka, která sloužila jako střelny. Pod kupolí byly na trámech zavěšeny tři zvony různé velikosti. Dva sloužily k odbíjení hodin, třetí nejmenší k vyzvánění poplachu nebo umíráčku při odvádění odsouzenců na popraviště. Mučírna se nacházela v místnosti, kde dnes probíhají jednání rady města. Hrdelní rozsudky vykonávali těšínský kat a jeho holomci dvakrát ročně. Za lichvu, nepoctivost, cizoložství, pomluvy, drobné krádeže a jiné menší delikty mohl městský soud vynést rozsudek veřejného pranýře. K tomu sloužilo v 16. století místo před průčelím radniční věže, kde byly

odsouzené osoby přivazovány řetězem. Šlo zpravidla o cizoložné ženy, nepoctivé trhovce a zloděje, z nichž si mohli měšťané tropit veřejný posměch, plivat po nich, házet na ně zkažená vejce a shnilou zeleninu.

Zkuste řetěz najít... Hrůzostrašné, že?

Vstupujeme do Fryštátské ulice. Kdo najde znak města? Kdo uvidí koláček? Kdo ho sní? :)

Než se dostaneme k dalšímu náměstíčku, něco si o Fryštátu řekneme. Je historickým centrem města Karviná. Fryštát a Karviná byla na začátku 20. století dvě samostatná města stojící blízko u sebe. Fryštát staré historické centrum, Karviná průmyslové město dělníků. Na krátko se spojila během druhé světové války, natrvalo v roce 1948. Jméno Fryštát ale znělo po válce až moc německy. Vzniklo totiž z německého Freistadt. Proto bylo nové sjednocené město celé pojmenováno Karviná. Slovo Fryštát se dnes opět používá v názvu části Karviná 1. Těžba uhlí hrála v proměnách staré Karviné podstatnou roli. Na začátku devatenáctého století byla ještě malou vesnicí specializovanou na chov domácích zvířat nedaleko velkého města Fryštátu. Na karvinských lukách se pásly krávy a tisícihlavá stáda ovcí merino, která patřila majitelům karvinského panství Larisch-Mönnichům. Střed Karviné byste tehdy nenašli na stejném místě jako v současnosti. Byl několik kilometrů vzdálen. Stará Karviná ležela v dnes již okrajové městské části Doly. S intenzivním rozvojem těžby uhlí v polovině 19. století se Karviná začala měnit z vesničky ve dvacetitisícové město. Přerod je spojen se zakládáním hlubinných dolů, poptávkou po uhlí způsobenou rozvojem industrializace a napojením Karviné na železnici. Na Fryštátské ulici se nachází velmi starý šenkovní dům s renesančními prvky. Jedná se o poslední dům před tržnicí (dnes restaurací Podkova), který byl po požáru v roce 1823 obnoven a sjednocením fasády rozšířen o dům č. p. 904. V dřívějších dobách byl znám jako dům U Andlíků.

Za zmínku stojí, že mezi domovními znameními najdeme kromě andlíků také fauny čili malé bůžky, kteří jsou napůl lidmi a napůl kozly. Tito bůžkové milovali tanec a hudbu, holdovali krásným nymfám a doprovázeli boha plodnosti a vína Bakcha.

Z Fryštátské ulice přejdeme do Hrnčířské, která je nejstarší pojmenovanou ulicí ve Fryštátě. Hrnčířství totiž bylo hned po plátenictví nejrozšířenějším řemeslem. V ulici se vyráběly hrnce, mísy, džbány, kachle nebo třeba domovní znamení. Ulice nás dovede zpět na náměstí. Jak se jmenuje? Hleďte cedulku. Pokud si vzpomenete na sochu sedícího muže, která je blízko zámku, napadne vás to hned.

Zamíříme ke kašně. Zkuste najít letopočet, kdy byla postavena. Spočítejte na ní andělíčky. Kašna byla postavena v roce 1900 na místě, kde původně stála kamenná vodní nádrž z roku 1793, do níž tekla voda ze studny *Pod Lipami* v Ráji. Je vysoká 5 m a tvoří ji dvě kruhové mísy na společné noze. Spodní je ozdobena plastikami delfínů, vrchní čtyřmi postavičkami představujícími čtyři roční období. Koruna fontány je tvořena zlacenou růžicí. Najdete na patě kašny v kruhovém kamenném věnci datum výroby a znak města Karviné? Myslíte si, že takhle vypadají delfínci? Nám údajní kytovci připomínají kapry.

Z tajenky na vás koukají dvě slova. Zmátla vás, že? Co tím chceme říci?

Pro vysvětlení se vraťme do hluboké minulosti.

Před dávnými časy procházel kníže se svou družinou slezskou zemí. Když dorazil do města Fryštátu, spočinul tady. Fryštát tehdy ještě ležel u řeky Olše. Tu ke knížeti přilétla orlice a pobídla ho, aby ji následoval. A tak šel a došel až na nedaleký pahorek, kde stála vzrostlá lípa. Orlice si v její koruně stavěla hnízdo. Vždy odlétla a vzápětí přilétla zpět s novou větvíčkou v pařátech. Knížete zajímalo, odkud orlice větvíčky přináší, a tak ji sledoval. Nosila je ze starého hnízda. Urputně a vytrvale. Tak dlouho, dokud je celé, větvíčku po větvíčce, nepřenesla na nové místo. Tu kníže pochopil, že musí na nové místo přesunout celé město Fryštát. Ihned vydal pokyn, aby se na nedalekém pahorku, kde rostla vzrostlá lípa, započalo s výstavbou knížecího hradu a aby si tam měšťané postavili nové domy. Jakmile byly hrad a domy postavené, přišla velká povodeň a starý Fryštát byl zaplaven. Tak kníže poznal, že mu orlice dobře poradila. Každý rok se na fryštátskou lípu orlice vracela a vyváděla ve svém hnízdě mláďata. Protože si měšťané postavili nové domy okolo lípy, vzniklo tak první fryštátské náměstí. Jednoho dne však město zachvátil požár a fryštátská lípa shořela. Orlice už se nikdy neukázala, ale traduje se, že znovu přiletí, až na stejném místě vyrostle nová lípa. Od těch dob jsou v městském znaku Karviné orlice a lipová ratolest. Aby měšťané nezapomněli, jak je orlice zachránila před povodní.

Od této chvíle si to už navždy budete pamatovat i vy!

Je tady konec výletu! S tajenkou nyní můžete zajít do Městského informačního centra pod radniční věží, kde vám za ni dají

dáreček.

Centrum nenabízí jen tradiční bezplatné informační služby a propagační materiály o městě a regionu. Návštěvníci zde rovněž získají informace o zajímavých kulturních a společenských akcích, turistické informace, údaje o službách, firmách a institucích v Karviné. Nezapomeňte si vybrat něco na památku z bohaté nabídky upomínkových předmětů a publikací o historii a současnosti města Karviné.

Doufáme, že se vám výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

Tip na závěr: Cesta k šikmému kostelu

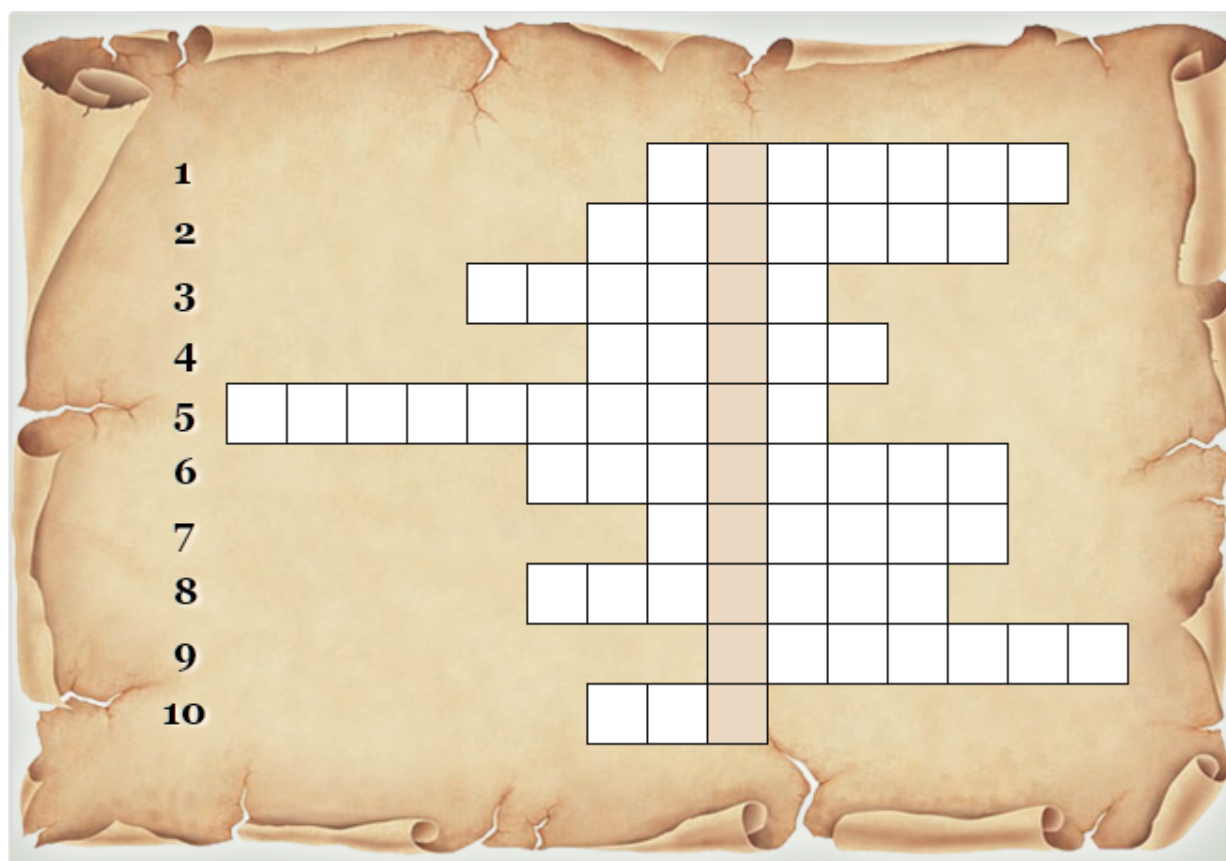
V Karviné najdete také kostel svatého Petra z Alkantary, kterému se přezdívá *česká Pisa*. Má pohnutou historii. Vlivem poddolování pod ním klesla půda o 37 metrů. Pokles způsobil, že se kostel výrazně naklonil jižním směrem. Ale zůstal stát. Dnes je atrakcí a kuriozitou regionu. Šikmostí se blíží světoznámé věži v italské Pise, proto je vyhledávaný turisty z celého světa. Mnoho návštěvníků zajímá jeho zvláštní osud, zajímají se nejen o historii kostela, ale i zaniklého města. Někteří si chtějí vyzkoušet zvláštní pocit, kdy stojíte na rovné zemi a stěny kolem vás doslova padají. Mnozí si nenechají ujít příležitost vyfotit se jako u italské věže. (Nejspíše do alba šikmých staveb.) Kostel byl zařazen do *České knihy rekordů a kuriozit* jako nejšikmější kostel v Česku. Spisovatelka Karin Lednická po něm pojmenovala svou románovou trilogii, která je čtenářsky oblíbená. První díl se dokonce stal románem roku 2020.

Bohoslužby se zde konají pravidelně každou neděli a ve sváteční dny v 9.30. Kontakt na duchovní správu kostela je Římskokatolická farnost Karviná-Doly na ulici Pivovarská 2 v Karviné-Fryštátě. Na telefonním čísle 596 314 455 je možné domluvit si s panem farářem skupinovou prohlídku s výkladem. Více informací najdete na www.farnostdoly.cz.

Otázky k tajence

---

1. Jak se jmenovala dívka?
2. Jak se jmenuje strom?
3. Jak se jmenoval zlobivý medvěd?
4. Jak se jmenuje jediný volně žijící jedovatý had u nás?
5. Jak se říká lodi poháněné větrem?
6. Jak se jmenuje místní uctíváný bůh?
7. Jakou má korunka barvu?
8. Který prst na ruce má úplně pokrčený?
9. Co drží v zobáčku?
10. Kolik jich vidíte?

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.